

Hva menes med uttrykket ”spott mot Den Hellige Ånd”?

Ett ganske bestemt bibelvers har til alle tider skapt særlig bekymring hos ærlige bibellesere:

Matt 12,31-32: All synd og spott skal menneskene få forlatelse for, men spott mot Ånden skal ikke bli forlatt. Den som taler et ord mot Menneskesønnen, skal få forlatelse. Men den som taler imot Den Hellige Ånd, skal ikke få forlatelse, verken i denne tidsalder eller i den som kommer.

Mange, ikke minst blant dem som oppriktig ønsker å være Guds barn, begynner ut fra dette verset å granske seg selv og sin fortid i bekymret jakt på ord eller holdninger som kan rammes av dette avsnittet. Og hvis en først begynner slik, vil vel de fleste måtte medgi at en én eller flere ganger kan ha sagt eller tenkt noe som helt klart står Den Hellige Ånd imot. Snart trekkes en kanskje mot andre bibelord som taler om forherdelse eller “synd til døden”, 1 Joh 5,16-17, eller en spør seg hva de alvorlige advarslene i Hebr 6,4-6 betyr:

For de som en gang er blitt opplyst, som har smakt den himmelske gave og har fått del i Den Hellige Ånd, og har smakt Guds gode ord og den kommende verdens krefter, og så faller fra, de kan umulig igjen fornyes til omvendelse, siden de på nytt korsfester Guds Sønn for seg og gjør ham offentlig til spott.

Lettere er det ikke å lese, lese og lese om igjen Hebr 10,26:

For dersom vi synder med vilje etter at vi har lært sannheten å kjenne, da er det ikke lenger tilbake noe offer for synder, ...

Hvem må ikke ærlig medgi at en har syndet, også på områder av livet der vi var våkne og bevisste, og i situasjoner vi må innrømme at var overveide og planlagte?

Ut av dette vokser det frem noe mer enn en ærlig sorg over synden og bekymring for å skulle falle fra troen. Mange har dommen klar over sitt eget liv: Jeg er nettopp en av dem som det ikke er håp for, en som har misbrukt alle sjanser Gud har gitt meg.

Forfatteren Ludvig Holberg talte allerede for tre hundre år siden om tre slags gudsfrykt: Det finnes en ekte, sunn frykt og respekt for Gud. Men så finnes det også en fariseisk gudsfrykt, slik Jesus så ofte avslørte det. Men Holberg mener det finnes en tredje slags gudsfrykt, den “hypokondriske gudsfrykt”. En *hypokonder* er et engstelig menneske som på det minste signal tror om seg selv at han lider av nær sagt enhver sykdom. Hypokondre kan ofte mobilisere en imponerende innsats i å lese og granske seg inn i hver detalj av kunnskap om den enkelte sykdom, og de nøler ikke med å slippe Alvoret inn over seg.

Slik finnes det også en religiøs hypokondri, mennesker som imponerer både seg selv og av og til andre med stor bibelkunnskap, i alle fall på disse områdene. Like imponerende er kanskje ikke evnen til motforestillinger. Uten å nøle stiller de diagnosen på seg selv, og feller den alvorlige dom: Guds nåde er fri og gratis for alle, unntatt meg selv.

Noen, men slett ikke alle, kan også slite med tilløp til depresjoner og tungsinn

mer allment menneskelig. Hva som da kom først er ikke godt å si: Var det de religiøse grubleriene som førte til tungsinnet, eller var det tungsinnet som ledet inn i disse bibelversene? Det har aldri vært lett å bli klar over om det var høna eller egget som kom først.

Men la oss uansett utgangspunkt forsøke å se på versene om spott mot Ånden med friske øyne.

Bakgrunnen for Jesu alvorlige ord i Matt 12,31-32 om spott mot Ånden er klar: Jesus har helbredet “en besatt mann som var blind og stum”, v.22. Folket som så dette “ble slått av undring”, men fariseerne hadde en ganske annen forklaring. De mente Jesus drev onde ånder ut ved Beelsebul (Satan), altså ved svart magi. At slikt foregikk i antikken sier også Bibelen, ikke minst i Apostlenes Gjerninger, jfr også Luk 9,49.

Jesus svarer på fariseernes alvorlige anklage på flere måter. For det første viser han hvor ulogisk deres påstand er: Hvis det er ved Satans makt jeg driver Satan ut av mennesker, da er jo Satan kommet i strid med seg selv. Og et hjem eller et rike som ligger i strid med seg selv, kan ikke bli stående. Han sier altså at fariseernes anklage er absurd, den ville bety at det er borgerkrig i Satans leir.

Videre peker Jesus på noe som gjør meg veldig glad: Han sammenligner et menneske med et hus; hvis Satan (den sterke) blir kastet ut av huset av Jesus (den sterkere), da kan ikke Satan flytte inn igjen i huset uten at han først overvinner dørvakten Jesus. Altså skal et Guds barn få være trygg for Satans forsøk på husokkupasjon så lenge Jesus får være dørvakt i mitt liv.

Dette er kjente tanker på mange steder i Bibelen. Salme 121,5 bekjenner så frimodig at “Herren er min vokter”, like nærværende som skyggen ved min høyre hånd. Han sover aldri, og slumrer aldri på vakt. Jesus selv bruker bildet av sauene og hyrden, og kaller seg selv både for den gode hyrden og for porten inn til sauenes innhegning, Joh 10,7.9 og 11. Tryggere kan det vel ikke bli. Apostelen Paulus lar det stå svart på hvitt at alle Guds barn har fått Den Hellige Ånd til fastboende husherre i sine liv, Rom 8,15-16.

På bakgrunn av dette kan vi frimodig si at intet Guds barn kan bli besatt av Satan. Med Jesus som husets herre og dørvokter er jeg trygg. Selv om Satan er sterkere enn meg, er han svakere enn Jesus, og skal Satan røve Jesu eiendom må han først overvinne Jesus. Visst kan jeg bli angrepet av Satan, og visst kjenner jeg stadig at mitt gamle menneske (kjødet) bor og lever midt inne i meg. “Verste fienden ber du djupt i ditt eige bryst”, heter det i en gammel sang. Men det er stor forskjell på en synder og en demon, på å være angrepet av Satan og å være okkupert av ham.

Jesu ord om spott mot Ånden kommer altså på bakgrunn av fariseernes anklage om at Jesu demonutdrivelser er Satans verk. Her er vi ved sakens kjerne: Den Hellige Ånd vitner om og med Jesus at han er Guds Sønn. Men fariseerne påstår at Jesus er besatt, slik det står rett ut i Mark 3,22. Påstand står mot påstand: Er Jesus Guds Sønn, slik Gud ved sin Ånd vitner, eller er han besatt av Satan, slik fariseerne påstår?

Så lenge fariseerne eller andre hevder at Jesus er Satans allierte er de helt klart ikke kristne. For å være en kristen er jo nettopp å tro og bekjenne om Jesus at han er Guds Sønn. Markus-versjonen av vår fortelling er helt tydelig på dette: “Men den som spotter Den Hellige Ånd, han får i all evighet ikke forlatelse, men han er skyldig i en evig synd. For de hadde sagt: Han er besatt av en uren ånd!” Mark 3,29-30.

Den utilgivelige synd, spott mot Ånden, er altså den bekjennelse og anklage mot Jesus som går ut på at Jesus er Satans allierte. Dette stemmer godt med 1 Joh 4,2-3:

På dette skal dere kjenne Guds Ånd: hver ånd som bekjenner at Jesus er Kristus, kommet i kjød, er av Gud, og hver ånd som ikke bekjenner Jesus, er ikke av Gud. Dette er Antikristens ånd, som dere har hørt skal komme. Og den er allerede nå i verden.

Fariseernes dom over Jesus rammes direkte av dette bibelverset: De bekjente ikke at Jesus var Guds Sønn, kommet i kjød. Det fornektet de. Slik talte de som antikrist selv. Jesus sa det jo selv så klart, Matt 10,32-33:

Derfor, hver den som bekjenner meg for menneskene, ham skal også jeg kjennes ved for min Far i himmelen. Men den som fornektet meg for menneskene, ham skal også jeg fornekte for min Far i himmelen.

Om vi nå vender tilbake til vårt spørsmål skulle det ikke være vanskelig å se hvor urimelig og gal den slutningen er at ærlige kristne skal gå rundt og bekymre seg for å leve i spott mot Ånden: Trass i alle tunge tvilstanker mener de slett ikke at Jesus var Satans allierte. Nei, om Jesus har de ikke annet enn godt å si. Det er *meg* det er noe galt med. Men Jesu ord om spott i Ånden var rettet til dem som påstod at Jesus var Satans allierte. Altså har det ingenting med denne saken å gjøre.

Heller ikke de andre, alvorlige ordene fra Hebreer-brevet handler om noen stengt dør fra Guds side for angrende og bekymrede syndere som er redd de er blitt forherdet. «Forherdet» betyr i åndelig mening å være hard, kald og likegyldig til spørsmålet om den evige frelse. Selv om enhver kristen kjenner på at hjertet er både kaldt, lunkent, splittet og søvnig, er det ikke det som er kjennetegnet på forherdelse. Forherdelse handler om et menneske som ikke gjør seg den aller minste bekymring for Gud eller evigheten. En som bekymret spør seg om en er forherdet viser jo nettopp med sitt spørsmål at en *ikke* er ubekymret for den saken. Sant nok føler enhver troende at en skulle bekymret seg *mer* for sin evighet. Men det er likevel noe ganske annet enn å leve uten tanke for Gud.

For også de alvorlige ordene vi siterte fra Hebreer-brevet handler om sperrer som sitter i mennesket, ikke i Gud. Fra Guds side er døren alltid åpen. Hans forsoning rekker til enhver synd, og enhver gjentagelse av synden. Jesus lærte Peter om å tilgi sju ganger sytti ganger, Matt 18,22. «Jesu, hans Sønnns blod renses oss fra all synd», står det i 1 Joh 1,7.

Uten forbehold våger jeg å si på Guds vegne til enhver synder i enhver livssituasjon som søker frelse i Jesu navn: Gud tar imot og tilgir deg alle dine synder. Ludvig Hope satte det på følgende formel: «Gud vil, om du vil.»

Advarslene for frafall betyr altså ikke at Gud ikke vil ta imot igjen en angrende synder som også før trodde, men falt fra. Tvert imot står det så klart språket kan uttrykke det, Jer 3:22: «Vend tilbake, frafalne barn! Jeg vil lege deres frafall.» Fortellingene om David og Peter har samme budskap, Gud tar imot frafalne som søker nåde og tilgivelse hos ham. Faren til den fortapte sønn stod og speidet etter sønnen, og ennå mens han var langt borte begynte han å løpe imot ham med åpen favn, Luk 15,20. Slik er Gud.

Heller ikke et menneske som kjenner på tvil eller vantro avvises hos Jesus. Jesus tok jo tvert imot en ekstrarunde for å oppsøke tvileren Tomas, Joh 20,26-29. Og faren til

en besatt Gud kom til Jesus med følgende bekjennelse: «Jeg tror, hjelp min vantro!» Mark 9,24. Også han fikk hjelp.

Slik er Gud. Han tar imot alle dem som kommer til Gud i Jesu navn. Punktum.

Hvorfor den eller den *ikke* kommer til Gud, vet vi ikke. Det kan ha mange årsaker. I ytterste fall kan det ha sammenheng med de ordene vi siterte. Men det er det ikke vår sak å spekulere i. Møter vi noen som egentlig ønsker frelse, men som tror at de blir avvist på grunnlag av disse bibelversene kan vi *alltid* si at Gud tar imot enhver som kommer i Jesu navn.